

РЕЗИЮМЕТА

на съдържанието на научните трудове, представени
от гл. ас. д-р Маргарита Стефанова Шопова,
за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност „Доцент”,
обявен за нуждите на катедра „Математика и статистика“
при факултет „Стопанска отчетност“ на СА „Д. А. Ценов“ - Свищов

1. МОНОГРАФИИ

1.1. Шопова, М. (2017). Статистически аспекти на информационното общество в България (Библ. „Стопански свят“, брой 137). Свищов, АИ „Ценов“. ISSN 1310-2737, 226 с.

226 с.

В съвременния етап от историческото развитие на човечеството, информацията е основен производствен ресурс, а негова движеща сила са информационните и комуникационните технологии. Те непрекъснато се развиват и усъвършенстват, навлизат във все повече области и дейности, определяйки облика им. Комуникациите се разширяват и се осъществяват по-лесно, информацията става по-достъпна, процесът на споделяне на данни се разраства. Неоспорима е ролята им за насърчаване на обмена на знания, техническото сътрудничество и изграждането на капацитет за устойчиво развитие.

Статистиката на информационното общество е ново направление в социално-икономическата статистика. Насочена е към изследване на всички аспекти на дейностите, свързани с производството и разпространението на информационните и комуникационните технологии, с приложението им в управлението на държавата, в икономиката, социалната сфера и сред населението. Със статистическото изучаване на информационното общество се прилага научнообоснован подход при събирането, обработката и анализа на информацията за неговото характеризиране, формират се количествени оценки за състоянието и динамиката на протичащите процеси, значимостта на настъпилите промени и проявяващите се зависимости.

Обект на изследване в монографията е информационното общество, а предмет на изследване – закономерностите в развитието на информационното общество в България. Целта на монографичното изследване е да се изяснят основни аспекти на статистическото изследване на информационното общество и чрез статистически методи да се анализират тенденциите и закономерностите в състоянието и динамиката му в България

за периода 2006-2016. Защи́таваната изследователска теза е, че представянето на статистическите аспекти на информационното общество и познаването на статистическите показатели за характеризирането му са необходимо условие за установяване на закономерностите на процеса на неговото формиране и развитие. Резултатите от статистическия анализ на информационното общество са предпоставка за обективно оценяване на ефективността от политиките и действията за успешно приобщаване на България към Европейското информационно пространство.

В първа глава е изяснена същността на информационното общество като обект на статистическо изучаване. Представени са различни концепции за неговото дефиниране и разкриване на основните му характеристики, описани са етапите, през които преминава установяването на информационното общество в една държава. Обоснована е необходимостта от статистическо изучаване на информационното общество и е извършен преглед на статистическите показатели за измерването му, прилагани в практиката на международни организации. Описани са основните източници на данни за статистическото изследване с основни елементи от тяхната структура – статистическа съвкупност, статистическа единица, вид на изследването, начини и източници на сведения и т. н.

Във втора глава са представени методологическите аспекти на статистическото изследване на използването на информационните и комуникационните технологии, провеждано в Европейския съюз, и особеностите му в България. Извършен е ретроспективен обзор и е предложена периодизация на измерването на информационното общество в ЕС. Представен е съвременният комплексен синтетичен показател, използван за измерване на напредъка на европейските държави в изграждането на информационното общество. Изяснени са елементите на методологиите на двете основни изследвания за използването на ИКТ, провеждани под ръководството на Евростат – за предприятията и за домакинствата и физическите лица. Изложени са спецификите на двете изследвания в България

В трета глава е извършен икономико-статистически анализ на динамиката и структурата на показатели за характеризиране на информационното общество в България. Чрез синтетичния показател е направена обща характеристика на изграждането на информационното общество в България в контекста на Европейското информационно пространство. Извършен е описателен анализ на закономерностите на проникването на интернет в предприятията по различни признаци, моделирани са тенденциите в използването на интернет от заетите лица, изследвана е тяхната структурата според големината на предприятието.

Анализът на достъпа на домакинствата до интернет обхваща моделиране на тенденцията и изследване на регионалните различия. Осъществен е статистически анализ на разпределението на лицата, редовно използващи интернет, по възраст и по статистически райони, обърнато е внимание на притежаваните е-умения.

В резултат на монографичното изследване се налага изводът, че диагностицираните проблеми в развитието на информационното общество са основание за разработване на информирани управленски решения и инициране на конкретни действия, целящи справяне с предизвикателствата, пред които е изправена България във връзка с навлизането на цифровите технологии в цялостния живот на обществото.

2. С Т У Д И И

2.1. Шопова, М. (2017). Информационни аспекти на статистическите изследвания на престъпността. *Годишник на Стопанска академия "Д. А. Ценов" - Свищов*(том СХХ), стр. 143-176. ISSN: 0861-8054.

34 с.

Престъпността е явление с висока социална цена и застрашава както нормалното функциониране на обществото, така и личната неприкосновеност, собствеността, честта и достойнството на гражданите. Целта на студията е да се изяснят основни аспекти и проблеми на статистическото изследване на престъпността и информационното му осигуряване, както и да се представи система от статистически показатели за нейното характеризиране, прилагани в статистическата практика.

Изяснена е същността на престъпността като обект на статистическо изучаване. Представени са основните източници на данни за престъпността и са идентифицирани проблемите на информационното осигуряване на статистическото ѝ изследване. Описана е системата от статистически показатели за характеризиране на регистрираната престъпност. Изяснени са възможностите за статистическо изследване на латентната престъпност. Разкрити са особеностите при статистическото изследване на противообществените прояви на малолетните и непълнолетните лица.

Представените информационни аспекти на статистическото изследване на престъпността и показателите за нейното характеризиране са с особено значение за установяване закономерностите на това социалнозначимо масово явление. Резултатите от статистическия анализ на престъпността са предпоставка за обективно оценяване на ефективността от действията на отговорните институции, организации, ведомства и са основа

за разработване на целесъобразни и навременни политики за нейната превенция и преодоляване на неблагоприятните ѝ последствия – както върху обществото като цяло, така и върху всеки отделен негов член.

2.2. Годоров, Т., Касабова, С., **Шопова, М.**, Георгиева, В., Христова, М., Атанасова, Е. & Илчев, Т. (2010). Структурните промени – парадигма на новата икономика. // *Алманах научни изследвания. СА Д. А. Ценов - Свищов*, т. 11, с. 5-56. ISSN: 1312-3815.

6 с. (с. 17-23)

В студията са представени резултатите от разработен научноизследователски проект със същото заглавие. Целта е извършване на комплексно и систематизирано изследване на структурните промени в българската икономика през периода 1990-2008 г. и тяхното отражение върху изграждането на икономика, основана на знанието, в контекста на Лисабонската стратегия.

Авторовото участие в публикацията е параграф 2 от втора глава. В него са представени целите и приоритетите на структурната реформа на икономиката. Разгледана е необходимостта от преустройство на отрасловата структура, за да съответства икономиката на реалностите на научно-техническата и технологичната революция. Обоснована е потребността от наличие на държавни приоритети в областта на науката, за да бъде тя движеща сила при повишаване конкурентоспособността на икономиката. Формулирани са очакваните ефекти от структурните реформи.

2.3. Годоров, Т., Иванов, Л., Петков, П., Ангелова, П., Славева, К. **Шопова, М.** & Атанасова, Е. (2009). Статистическият контрол на качеството – европейската алтернатива на новата икономика. // *Алманах научни изследвания. СА Д. А. Ценов - Свищов*, т. 10, с. 111-155. ISSN: 1312-3815.

12 с. (с. 125-136)

Студията представя резултатите от реализиран научноизследователски проект със същото заглавие. Целта на изследването е комплексно и систематизирано представяне на приложението на статистически методи за контрол върху качеството и производствените процеси в машиностроенето в България.

Авторовото участие е свързано с разработването на теоретичната част на студията във втора глава. Представени са основни статистически методи и възможностите, които те предоставят, за извършване на съвременен

контрол върху качеството на продукцията и технологичните процеси. Израз на авторския принос към приложната част на изследването, която е съдържание на трета глава, е наблюдението на машиностроителните предприятия от извадката чрез анкетни карти и участието в тяхната обработка.

3. СТАТИИ

3.1. Shopova, M. (2017). Quantitative methods in economics training. *Reporter of the Priazovskyi state technical university. Section: Economic sciences* (34), pp. 25-30. ISSN: 2225-6725.

6 с. (с. 25-30)

Развитието на съвременната икономическа наука е неразривно свързано с прилагането на количествени методи в изследванията. За да е възможно изучаването на икономическите дисциплини на съвременно ниво са необходими математически познания. Предмет на публикацията са възможностите на обучението по математика за икономическата подготовка на студентите. Представени са различни аспекти на приложението на математиката в икономиката и икономическите изследвания и използването на математически модели. Обосновава се необходимостта от изграждане на подходящ курс по математика, който да подпомогне бъдещите икономисти с теоретични знания и практически умения за решаването на реалните проблеми на бизнеса.

3.2. Shopova, M. (2017). Tourism satellite accounts - an information basis for the analysis of tourism expenditure. *Economic herald of the Donbas, №4(50)*, pp. 38-43. ISSN: 1817-3772.

6 с. (с. 38-43)

За разработването на управленски решения, способстващи устойчивото развитие на туризма, утвърждаването на конкурентоспособността му и повишаване на ефективността на дейностите, които той обхваща, е необходимо наличието на своевременно предоставяна статистическа информация с гарантиране на съпоставимост, пълнота и детайлизация на данните. В публикацията са представени методологическите основи на сателитните сметки за туризма. Акцентира се върху значението им като източник на достоверна и сравнима статистическа информация за значимостта на туризма за икономиката от гледна точка на разходите, заетостта и брутния вътрешен продукт. Разгледано е

съдържанието на таблиците, които съдържат данни за туризма по дейности и продукти. Теоретичните аспекти са илюстрирани с емпиричното изследване на разходите за крайно потребление на туристите (резиденти и нерезиденти) в България. Чрез статистически методи за анализ са изследвани промените в размера и структурата им за периода 2008-2014 г.

3.3. Шопова, М. (2005). За същността и ролята на свободните икономически зони в условията на съвременното стопанство. *Народно стопански архив* (Свищов), LVIII, N 2, с. 60-67. ISSN: 0323-9004.

8 с. (с. 60-67)

Статията е посветена на възникналите в присъединителния процес на България към Европейския съюз въпроси за съществуването и дейността на създадените в страната свободни икономически зони. В статията са формулирани и са конкретизирани целите, които се преследват със създаването на свободна икономическа зона и формите, които се предпочитат от страните с различна степен на икономическо развитие; разгледани са преференциалните режими, съпътстващи функционирането на зоните. Специално внимание се обръща на проблемите в България – липсата на съвременна нормативна база, неизясненото бъдеще и успешната работа на наличните свободни икономически зони, въпреки трудните икономически условия.

4. ДОКЛАДИ

4.1. Шопова, М. (2018). Сравнителен анализ на бедността между България, Румъния и Гърция. *Интеграционни процеси в глобалната икономика: Сборник с доклади от международна научна конференция - Свищов, 11 май 2018 г.* (под печат).

6 с.

Бедността е явление, неизменно съпътстващо функционирането на всяка икономика. Един от приоритетите на Стратегия „Европа 2020“ е намаляване на броя на застрашените от бедност. В доклада е представен комплексният показател „Население в риск от бедност и социално изключване“, чрез който се измерват основните фактори за изпадане в бедност – финансови и материални лишения и нисък интензитет на икономическа активност на домакинството. Чрез описателен статистически анализ е извършено сравнение между България, Гърция и Румъния за периода 2010–2016 г. на риска за бедност или социално изключване.

4.2. Шопова, М. (2017). Статистически анализ на достъпа до интернет на предприятията в България. *Развиток обліку, аналізу і аудиту суб'єктів суспільного інтересу: Тези Міжнародної наукової конференції – Житомир, 20-21 жовтня 2017 року.*

2 с. (с. 366-367).

За анализ на разпространението и проникването в дейността на предприятията на свързаността към интернет в доклада е използван показателят „Предприятия с достъп до интернет“. Представени са резултатите от статистическия анализ на динамиката на относителния дял на предприятията с достъп до интернет за периода 2006 – 2016 г.

4.3. Шопова, М. (2017). Измерване на информационното общество в Европейския съюз. *Статистиката като наука и практика - традиции и съвременни измерения : Сборник с доклади от научно-практическа конференция - Свищов, 20 октомври 2017 г.* Свищов: АИ "Ценов".

7 с. (с. 289-296)

Обект на доклада е използваният в Европейския съюз комплексен измерител на информационното общество „Индекс за навлизане на цифровите технологии в икономиката и обществото“ (DESI - Digital Economy and Society Index). Представено е неговото съдържание, описани са съставните му индикатори и участието им структурата на DESI. Анализирани са мястото на България сред държавите от ЕС.

4.4. Шопова, М. (2017). Статистически анализ на структурата на депозитите и кредитите на домакинствата и НТООД. *Съвременни предизвикателства пред финансовата наука в променяща се Европа: Международна научнопрактическа конференция, 7-8 април 2017 г.* Свищов: АИ "Ценов".

6 с. (с. 471-476)

Обект на изследване в доклада са привлечените депозити и предоставените кредити от банките от и на резидентния сектор „Домакинства и НТООД“. Предмет на изследване са закономерностите в структурата на привлечените депозити и на предоставените кредити според размера им. Цел на разработката е чрез статистически методи да се разкрият тенденциите в структурата на привлечените депозити и предоставените кредити за периода 2006 – 2016 г. Изследваните признаци са „размер на привлечените депозити“ и „размер на предоставените кредити“. Разкрити са

закономерности в структурата на депозитите и кредитите на домакинствата и НТООД.

4.5. Шопова, М. (2016). Статистически анализ на използването на интернет от домакинствата. *Икономическо благосъстояние чрез споделяне на знания : Международна научна конференция - Свищов, 09-10 ноем. 2016 г.* Свищов: АИ "Ценов".

7 с. (с. 279-285)

Предмет на изследване в доклада е наличието на достъп на домакинствата до интернет и неговото използване от лицата между 16 и 74 г. Те са характеризирани чрез показателите „брой домакинства с достъп до интернет“ и „брой лица между 16 и 74 г., регулярно използващи интернет“, представени във вид на динамични редове. Установени са тенденциите и закономерностите за периода 2006–2015 г. чрез описателните показатели на развитието. Анализирани са възрастовият профил на лицата между 16 и 74 г., регулярно използващи интернет.

4.6. Шопова, М. (2015). Развиване на творческото мислене чрез преопределени и неопределени задачи. *Математиката като фундаментална и приложна наука: сборник с доклади от международна научно-практическа конференция.* Варна: Издателство "Наука и икономика".

8 с. (с. 367-374)

Обосновано е включването в учебния процес на задачи с недостатъчни, противоречиви или излишни данни. Изяснена е ролята им за стимулиране на творческото мислене на обучаваните в условия на изобилие от информация. Обособени са няколко вида преопределени и неопределени задачи, класифицирани са по нива на сложност, анализирано е мястото им в процеса на обучение.

4.7. Шопова, М. (2014). Предизвикателства пред висшето образование. *Времена на несигурност и рискове: възможности и перспективи за развитие: сборник с доклади от юбилейната научно-практическа конференция с международно участие, Пловдив, 7-8 ноември 2014 г.* Пловдив: Университетско издателство "Паисий Хилендарски".

7 с. (с. 402-408)

Разгледани са някои проблеми в българското висше образование от гледна точка на целите, поставени в стратегията „Европа 2020“. Посочени са различни фактори, влияещи на качеството на образованието, давано в

българските висши училища. Защишава се тезата, че то е заложено преди всичко в начина на подбор на кандидат-студентите и притежаваните от тях знания и умения. На следващо място, по време на обучението на студентите качествено образование се свързва със съдържанието на учебните планове и програми, използваните методи за обучение, наличието на възможности за стимулиране на постиженията на студентите в учебния процес.

4.8. Шопова, М. (2014). Висшето образование и потребностите на пазара на труда. *Образование и бизнес за ефективна реализация на младите хора на пазара на труда" национална научно-практическа конференция, Бургас, 28-29 ноември 2014 г.* Бургас: Бургаски свободен университет.

10 с. (с. 43-52)

Разглеждат някои аспекти на качеството на образованието във висшите училища, като се обръща внимание на влиянието му върху пазара на труда. Изтъква се потребността от промени, които да доведат до по-тясно обвързване на обучението и бизнеса. Анализира се необходимостта от прилагане на конкретни мерки за повишаване конкурентоспособността на пазара на труда на завършилите висше образование в България.

4.9. Шопова, М. (2010). Еше една точка зрениа на качество высшего образования. // *Информационные технологии организации обучения в техническом ВУЗе: на пути к новому качеству образования.* Пенза, ПГУАС.

3 с. (с. 100-102)

Качеството на висшето образование е разгледано в контекста на Лисабонската стратегия. Предложена е дефиниция за качество на образователния продукт. Проблемите на качеството на висшето образование са представени в хронологичен порядък – от входа към изхода. Акцентирано е върху тези, които се поддават на въздействие от страна на висшите учебни заведения.

4.10. Шопова, М. (2009). Самостоятелната работа на студентите - ключ за подобряване качеството на обучението. // *Висшето икономическо образование - изследване, обучение, иновации: Шеста международна научно-практическа конференция "Преподаване, учене и качество във висшето образование" - 2009.* София, Международно висше бизнес училище.

7 с. (с. 201-207)

Привеждат се аргументи в полза на повишаване ролята на самостоятелната работа като част от обучението на студентите за научни изследвания и целесъобразна алтернатива на тенденцията към все по-редуциращата се аудиторна заетост. Анализират се особеностите на тази форма на организация на учебния процес във висшето училище. Акцентира се върху обстоятелството, че контролираната самостоятелна работа може да бъде ефективно средство за постигане на високо ниво на усвояване и прилагане на знанията, което несъмнено би повишило качеството на учебния процес във висшето училище.

4.11. Шопова, М. (2008). Статистическият контрол на качеството – важен елемент на съвременната концепция за управление на качеството. // *Модернизация на икономиката – макроикономически, финансови и социални аспекти: Юбилейна международна научно-практическа конференция, т. 3.* Свищов, АИ „Ценов“.

7 с. (с. 223-229)

Предмет на разглеждане е актуалният проблем, свързан с конкурентноспособността – повишаване на качеството на произвежданата от фирмите продукция. Акцентът се поставя върху значението и предимствата от прилагането на статистически методи за контрол на качеството. Подчертава се, че все по-широкото навлизане на тези методи и в практиката е в тясна връзка с необходимостта от увеличаване на икономическите ползи от осъществяването на контрола.

4.12. Шопова, М. (2007). За възможностите на дистанционното обучение. // *Съвременни измерения в дистанционното обучение: Четвърта международна научно-практическа конференция „Преподаване, учене и качество във висшето образование“.* Правец, МВБУ.

9 с. (с. 147-155)

Разглеждат се факторите, обуславящи въвеждането на дистанционното обучение като съвременна форма на обучение във висшето образование. Разкрива се ролята на информационните технологии като важна предпоставка за разширяване на обхвата на този вид обучение. Анализират се някои негови методически аспекти и проблеми – необходимостта от създаването на нов вид учебни помагала, необходимостта от промяна в средствата и методите за обучение, преосмисляне на функциите и отговорностите на преподавателя.

4.13. Шопова, М. (2006). Некоторые характеристики и основные принципы при составлении дидактических тестов. // *Информационные технологии организации обучения в техническом ВУЗе: на пути к новому качеству образования.* Пенза, ПГУАС.

5 с. (с. 122-126)

Цел на доклада е обосноваване на необходимостта преподавателят във висшето училище да съставя самостоятелно дидактически тестове, които да използва при проверка и оценка на знанията. Представени са основните характеристики на дидактическите тестове, за да изпълнят предназначението си. Изхождайки от опита си при съставяне и използване на тестове авторът представя препоръки, чието спазване би максимално доближило конструирания тест до научната теория.

4.14. Шопова, М. (2006). Информационните технологии и ролята им за повишаване на качеството на обучението. // *Информационно осигуряване на бизнеса: Юбилейна международна научна конференция.* Свищов, АИ „Ценов“.

6 с. (с. 195-200)

Обосновава се необходимостта от въвеждането на информационните технологии в образованието като приоритетна цел, обусловена от ускорената информатизация на обществото. Разкрива се приносът на информационните технологии за повишаване качеството на обучението във връзка с неговото индивидуализиране, повишаването на интереса и мотивацията на студентите и активизирането на творческите им способности. Разглеждат се направленията за приложение на информационните технологии в обучението. Анализира се проблемът за промяна на ролята на преподавателя в новите условия.

4.15. Шопова, М. (2006). За готовността и проблемите на българската икономика на прага на Европейския съюз. // *Трансформиране и реструктуриране на отраслите при присъединяване към Европейския съюз: Юбилейна конференция с международно участие.* Свищов, АИ „Ценов“.

5 с. (с. 71-75)

В доклада се анализира икономическото развитие на България непосредствено преди приемането ѝ в ЕС. Състоянието на икономиката на страната е характеризирано чрез анализ на равнището и динамиката на БВП. Очертани са факторите, които обуславят ограничените възможности на страните-кандидати за членство в ЕС от Югоизточна Европа, и в частност

България, за привличане на чуждестранни инвестиции. Очертани са проблемите, съпътстващи изграждането и функционирането на пазарната икономика – висок относителен дял на селското стопанство във формирането на БВП, намаляване на заетостта, неблагоприятна образователна структура на населението. Като позитивна тенденция е отбелязано нарастването на външнотърговския стокообмен и инвестиционните отношения с ЕС.

4.16. Shopova, M. (2005). About Forming the Mark when Applying Didactic Tests // *Mathematics Education: International Conference*, Svishtov, 3-5 June 2005. Sofia.

6 с. (с. 283-288)

Използването на дидактически тестове за проверка и оценка на знанията през последните години се превърна в обичайна практика на всички равнища на образование – от началното до висшето. Това поражда редица проблеми, свързани с формирането на оценка, съобразена с шест-степенната скала в нашата образователна система. Освен представените мнения на различни автори, в доклада се предлага и авторова методика за трансформация на точковия резултат, получен от решаването на теста, в цифрова оценка.

4.17. Shopova, M. (2003). Globalization - is it an inevitable stage of global development? // *Strategies and challenges in the process of accession to the European union: Research papers*. Svishtov: D. A. Tsenov Academy of economics.

6 с. (р. 302-307)

Изяснена е същността на глобализацията като процес, неизбежен в развитието на човечеството, и нейното проявление в глобализацията на икономиката. Изложени са предпоставките за създаването на единен световен пазар и етапите, през които преминава този процес. Представени са преимуществата и потенциалните проблеми, които може да породи глобализацията.

5. У Ч Е Б Н И Ц И

5.1. Шопова, М. (2018). Статистически анализ на структури. Свищов, АИ „Ценов“, 221 с. ISBN: 978-954-23-1603-9.

221 с.

Учебникът „Статистически анализ на структури“ е предназначен за студентите, обучаващи се в специалност „Бизнес статистика и анализи“ на Стопанска академия „Д. А. Ценов“ – Свищов. Той може да бъде полезен и за студенти от други специалности, за докторанти, научни работници, специалисти от практиката, в чиито изследвания се използва статистически анализ на структури.

Целта на учебника е запознаване на студентите с основните методи за измерване на структурни изменения, на различията между статични структури и на неравномерността на структурите. Представените теоретични постановки са подкрепени с примери, съставени чрез реални данни от официални статистически публикации. След изложението на учебния материал в параграфите е предложен списък на основните понятия и термини. Всяка тема завършва с въпроси и задачи, които да подпомогнат самостоятелната работа на студентите при усвояването на материята. Те могат да се използват и в семинарните занятия по дисциплината. Включените пет теста за проверка и самопроверка дават възможност на студентите да проверят равнището на подготовката си преди явяване на семестриалния изпит. В края на учебника е предложен справочник на формулите, които се използват в курса по статистически анализ на структури.

5.2. Ангелова, П., Шопова, М. & Върбанов, Т. (2017). Социална статистика. Свищов, АИ „Ценов“, 252 с. – **тема IX.**

39 с. (с. 192-230)

Учебникът „Социална статистика“ е предназначен за студентите от специалност „Бизнес статистика и анализи“ в СА „Д. А. Ценов“ – Свищов, които изучават едноименната дисциплина, и е написан в съответствие с утвърдената учебна програма. Съдържанието на учебника представя организацията, обхвата и съдържанието на социалната статистическа информация, системата от показатели за характеризиране на социалните явления, възможностите на статистическите методи при установяването и измерването на основните закономерности в социалната сфера.

Авторовото участие се изразява в разработване на темата за статистическото изучаване на престъпността. Разгледани са

необходимостта, значението и задачите на статистическото изучаване, представена е същността на престъпността като обект на статистическо изучаване, описани са основните информационни източници. За статистически анализ на престъпността е представена система от статистически показатели за характеризирани и оценяване на различните ѝ аспекти. С множество примери е илюстрирано приложението на описаните показатели и статистически методи.

5.3. Иванов, Л., Касабова, С. & Шопова, М. (2017). Статистическо изследване и прогнозиране на развитието. Свищов, АИ „Ценов“, 240 с. ISBN: 978-954-23-1236-9.

32 с. (с. 29-60)

Учебникът е предназначен за студентите от специалност „Бизнес статистика и анализи“, които изучават едноименната дисциплина, и студентите от специалност „Стратегическо и бизнес планиране“, които изучават дисциплината „Статистически методи за анализ и прогнозиране“. Целта на учебника е да се представят систематизирано основните статистически методи за анализ на развитието – класическият анализ на динамичните редове, свързан с разделянето реда на компоненти и последователното проучване на всеки от тях, методите за анализ на вътрешните закономерности в развитието. Обърнато е внимание на изискванията за коректното приложение на статистическите методи и на интерпретацията на получените от анализа числови оценки и обобщаващи характеристики.

Разработка на автора е темата, в която са представени описателните показатели на развитието. Направена е обща характеристика на тези показатели. В изложението те се разглеждат в четири групи – в абсолютно изражение, в относително изражение, обобщаващи и за характеризирани на скоростта на развитието. Теоретичните постановки са подкрепени с подходящи примери.

6. УЧЕБНИ ПОСОБИЯ

6.1. Ангелова, П., Шопова, М. & Върбанов, Т. (2016). Социална статистика. Учебно пособие. Свищов, АИ „Ценов“, 196 с. ISBN: 978-954-23-1141-6.

93 с. (с. 28-54, 103-134, 151-169, 170-184)

Учебното пособие е написано в съответствие с учебната програма по едноименната дисциплина, която се преподава пред студентите от специалност „Бизнес статистика и анализи“ в СА „Д. А. Ценов“ – Свищов. Пособието е предназначено за самостоятелна работа на студентите и провеждане на семинарни занятия по дисциплината. Авторова разработка са четири от темите. Използваните примери за подкрепа на теоретичните постановки са съставени на базата на реални данни.

В учебната тема „Статистическо изучаване на доходите, разходите и потреблението на населението“ са разкрити необходимостта, социалното значение и основните задачи на статистическото изучаване, изяснена е същността на основните категории доходи, разходи и потребление и са посочени признаците, по които те се класифицират. С примери е илюстрирано приложението на показателите за характеризиране на размера, състава и равнището на доходите и разходите, на коефициентите за измерване на подоходната диференциация, изследвани са динамиката на потреблението и сезонни колебания.

В учебната тема „Статистическо изучаване на здравеопазването“ е изяснена същността на здравето, разкрити са необходимостта и социалното значение на статистическото изучаване на здравеопазването. В изложението са представени и приложени в примери показатели за характеризиране на здравното състояние и заболяемостта на населението, за дейността на здравните заведения, за медицинския персонал и равнището на медицинско обслужване на населението.

В учебната тема „Статистическо изучаване на престъпността“ е изяснена социалната значимост на престъпността като вид социално отклонение, предложени са показатели за характеризиране на равнището ѝ и статистически методи за анализ на нейните структура, динамика и факторна обусловеност. Приложението им е показано с решените примери.

В учебната тема „Статистическо изучаване на кризисните събития“ е посочена необходимостта от достоверна и актуална информация за превенция и справяне с последиците от кризисните събития, дефинирани са основни понятия, предложени и приложени в примери са показатели за характеризиране на параметрите на кризисните събития – брой, състав, причини за възникване, загуби, възстановяване.

6.2. Шопова, М. & Чиприянова, К. (2011). Математика (учебно помагало). Велико Търново, Фабер, 255 с.

114 с. (с. 12-29, 45-81, 110-117, 118-133, 167-172, 178-187, 194-200, 211-224, 231-238)

Учебното помагало е предназначено за аудиторна и самостоятелна работа по Висша математика на редовните студенти в Стопанска академия “Д. А. Ценов” – Свищов. Ролята му е да съдейства за изграждането на умения за решаване на задачи в процеса на обучение, да подпомогне подготовката на студентите за текущата проверка и оценка на знанията и семестриалния изпит. В структурно отношение се състои от две части – обучаващи и тренировъчни тестове. Обучаващите тестове обхващат учебното съдържание по изучаваните теми от учебната програма. Всеки от тренировъчните тестове е съставен от задачи върху цялото учебно съдържание. Задачите в помагалото са изцяло авторски.

В написването на учебното помагало авторът участва със задачи в обучаващите и тренировъчните тестове по темите “Матрици”, “Увод в аналитичната геометрия”, “Линейни оптимизационни модели”, “Графичен метод”, “Симплекс-метод” и “Функция на две променливи. Метод на най-малките квадрати”.

6.3. Чиприянова, К. & Шопова, М. (2007). Тестове. Математика – II част (математически анализ и диференциални уравнения). Свищов, АИ “Ценов”, 116 с.

55 с. (с. 37-51, 67-97, 99-102, 104-105, 107-109)

Учебното помагало е предназначено за обезпечаване с подходящи задачи на аудиторните занятия и самостоятелната работа на студентите от специалност „Бизнес информатика“ в Стопанска академия “Д. А. Ценов” – Свищов. То е съобразено с учебната програма по Математика – част II, която включва теми по Математически анализ и Диференциални уравнения. Съдържа обучаващи тестови по отделните теми и тренировъчни тестове върху цялото учебно съдържание.

В написването на учебното помагало авторът участва със задачи в обучаващите и тренировъчните тестове по темите “Функция на две променливи. Метод на най-малките квадрати”, „Определен интеграл“, „Приложения на определения интеграл“ и „Диференциални уравнения“.

6.4. Шопова, М. & Чиприянова, К. (2006). Тестове. Математика – I част (линейна алгебра и аналитична геометрия). Свищов, АИ “Ценов”, 84 с.

42 с. (с. 13-22, 46-77)

Учебното помагало е предназначено за обезпечаване с подходящи задачи на аудиторните занятия и самостоятелната работа на студентите от специалност „Бизнес информатика“ в Стопанска академия “Д. А. Ценов” –

Свищов. То е съобразено с учебната програма по Математика – част I, която включва теми по Линейна алгебра и Аналитична геометрия. Съдържа обучаващи тестови по отделните теми и тренировъчни тестове върху цялото учебно съдържание.

В написването на учебното помагало авторът участва със задачи в обучаващите и тренировъчните тестове по темите “Матрици”, „Вектори“, „Равнина“, „Права в пространството“, „Права в равнината“ и „Криви от втора степен“.

6.5. Шопова, М. (1998). Математика: Част 1 (Висша математика).
Свищов, АИ „Ценов“.

196 с.

Предназначението на учебното помагало е да подпомогне самостоятелната работа на студентите от всички специалности на Стопанска академия „Д. А. Ценов“ – Свищов по време на подготовката им за семестриалния изпит по Висша математика. Съдържа условията на петнайсет изпитни варианта от по три задачи по Линейна алгебра, Аналитична геометрия и Диференциално смятане. Предложени са решения на примерните изпитни теми, както и критерии за тяхното оценяване.

6.6. Шопова, М. (1998). Математическо моделиране: теми за писмен изпит, решения, критерии за оценяване. Велико Търново, АБАГАР.

190 с.

Учебното помагало има за цел да подпомогне студентите от всички специалности на Стопанска академия „Д. А. Ценов“ – Свищов в самостоятелната им работа през семестъра и при подготовката им за изпита по Математическо моделиране. Съдържа условията на дванайсет изпитни варианта от по три задачи. Предложени са решения на примерните изпитни теми, както и критерии за тяхното оценяване.

гр. Свищов,
15.05. 2018 г.

Кандидат по конкурса:
(гл. ас. д-р Маргарита Шопова)